

23. søndag
efter
trinitatis

Af
Kai Kjær-Hansen
*theol. dr. og redaktør af
Israelmissionens blad*

Skattens mønt

Matt. 22, 15-22.

Da gik farisæerne hen og besluttede at fange Jesus i ord. De sendte deres disciple hen til ham sammen med herodianerne, og de sagde: »Mester, vi ved, at du er sanddru og lærer sandt om Guds vej og ikke retter dig efter andre, for du gør ikke

forskel på folk. Sig os, hvad du mener: Er det tilladt at give kejseren skat eller ej?« Men Jesus gennemskuede deres ondskab og sagde: »Hvorfor sætter I mig på prøve, I hyklere? Vis mig skattens mønt!« De rakte ham en denar. Og han spurgte dem: »Hvis bille-

de og indskrift er det?« »Kejserens,« svarede de. Da sagde han til dem: »Så giv kejserens, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!« Da de hørte det, undrede de sig og forlod ham og gik deres vej.

Man kommer ikke godt fra at forsøge at fange Jesus i ord. De fælder, man sætter op for Jesus, falder man selv i. Men ikke nok med at man ikke kommer godt fra det: man gør noget forkert, når man »sætter Jesus på prøve«. Det er udtryk for, at man ikke har forstået, hvem han er. Derfor er det ondt.

Man kommer uvilkårligt til at tænke på, hvordan det var med Israels folk i ørkentiden. Der satte de Gud på prøve, udæskede ham, som det lyder i den nye oversættelse, og anklagede ham. Det klassiske eksempel herpå kan man læse om i Anden Mosebog 17,1-7. Men det udvalgte folk har ikke ret til at sætte Gud på prøve. Pagten er Gud og Israels folk fælles om. Men de to parter i pagtsforholdet er ikke jævnbyrdige. Gud er den suveræne, han kan ikke svigte eller lade sit folk i stikken, han er trofast og retfærdig i alt, hvad han gør.

Den Jesus, som Matthæus har tegnet for os, er den, som Gud er med. Jesus er Immanuel (1,23). Han taler og handler med guddommelig magt og myndighed. Mennesker er ikke jævnbyrdige med ham. Man skulle derfor hellere ærligt spørge ham for at få svar i stedet for at forsøge at fange ham i ord. At sætte ham på prøve er for så vidt det samme som at sige, som israelitterne gjorde i ørkenen: Er Herren hos os eller ej?

Men Jesus går ikke i den fælde, som farisæerne og herodianerne sætter op. I sit svar, det berømte

ord om kejseren og Gud, som udgør tyngdepunktet i beretningen, vises, at Jesus hverken kan rubriceres som kollaboratør med besættelsesmagten eller som politisk oprører. Han sprænger disse kategorier.

Det ironiske ved det hele er, at selv om modstandernes spørgsmål hverken er udsprunget af ægte tvivl eller af ønsket om et autoritativt svar, taler de rigtigt om Jesus, når de siger, at Jesus taler sandt, at hans lære fører til Gud, og at Jesus ikke indretter sine ord efter folks smag og forgodtbefindende.

Den skat, der er tale om, blev indført i år 6 e.Kr. og må ikke forveksles med tempelskatten (se Matt 17,24-27). For hvert hoved-uanset indkomst - skulle der til romerne betales en denar, hvilket svarede til en dagløn for en arbejder. Bortset fra at folk dengang heller ikke var særlig begejstrede for at betale skat, indebar det at betale skat en principiel anerkendelse af kejserens her-redømme og myndighed. Dette stred imod, at kun Israels Gud var Israels konge.

Dog måtte man lære at leve med tingenes tilstand. Farisæerne accepterede nødtvungent at betale skatten. Herodianerne havde ingen religiøse eller politiske skruler med den, da Herodes-slægten blev støttet af romerne. De, der var mest imod, var zeloterne, den nationalpolitiske gruppe, der af al magt bekæmpede romerne.

Da skatten blev indført i år 6

e.Kr., resulterede det i et oprør i Galilæa, anført af Judas fra Gamala, en by som lå nordøst for Galilæas Sø. Han blev også kaldt Judas fra Galilæa (ApG 5,37). Det gav stødet til dannelsen af zelotbevægelsen, som kæmpede mod romerne. Hans sønner fortsatte den politiske kamp mod romerne og deltog meget aktivt i den jødisk-romerske krig år 66-70 e.Kr.

Skattens mønt var en romersk denar, en sølvmønt. Den havde kejserens billede indgraveret, hvilket var anstødeligt for jøderne på grund af billedforbudet. Desuden havde mønten en inskription, som fremhævede kejserens guddommelighed, hvilket ikke var mindre anstødeligt.

Hvis Jesus svarede ja til at betale skat, ville farisæerne kunne kritisere og angribe ham for at være en dårlig Messias. Hvis han svarede nej, kunne herodianerne anklage ham for at være politisk farlig for romerne.

Jesus beder spørgsmålsstillerne om at vise sig kejserens mønt. Og det gør de. At de har denaren på sig viser, at de selv har svaret ja på det spørgsmål, de stillede ham. Selv svarer Jesus hverken ja eller nej. Han svarer med en sætning, som senere er blevet berømt: »Så giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!«

Jesu svar er blevet tolket meget forskelligt.

Er det udtryk for en meget positiv vurdering af statsmagten?

Er det udtryk for foragt for kejseren og statsmagten?

Eller trækkes der nogle grænser mellem det, der hører staten til, og det, der hører Gud til?

Det sidste er nok det mest sandsynlige. Der kan næppe udledes en klar lære om staten af disse ord. Hovedvægten ligger på, at Gud har krav på det, der er hans. Når mennesker er skabt i Guds billede (1 Mos 1,26), er det en selvfølgelig forudsætning, at mennesker hører ham til. Og at Gud har krav på mennesket.

Modstanderne får således ikke held til at gøre Jesus til noget andet, end han er. Når han nogle få dage efter udleveres til henrettelse, giver han Gud, hvad Guds er. Deri består hans mission.

Når et par af Jesu disciple, Peter og Johannes, kort tid efter hans død og opstandelse tages til fange og stilles for det jødiske råd i Jerusalem, giver de et eksempel på, hvad det vil sige at give Gud, hvad Guds er. De havde forkyndt om Jesus og handlet i hans navn. De fik ordre om at holde op med det. Næsten lige så berømt som Jesu ord om kejseren og Gud er deres ord til det jødiske råd: »Døm selv, om det er rigtigt over for Gud at adlyde jer mere end ham; men vi kan ikke lade være at tale om, hvad vi har set og hørt.« (ApG 4,19-20).

Gad vide, hvad vi andre ville have sagt i en lignende situation?